

LATAK-D.EMAS

Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) verificētāju akreditācijas shēma

Saturs

Ievads.....	2
1. Akreditācijas kritēriji.....	2
2. Akreditācijas sfēras noformējums.....	3
3. Iesniedzamie dokumenti.....	3
4. Akreditācijas procedūra vides verificētājiem.....	4
5. EMAS verificēšanas institūcijas uzraudzības kārtība.....	4
6. Praktiskās darbības novērtēšanas politika.....	5
7. Izmaiņu reģistrs.....	5

Autortiesības un pamatprincipi

LATAK dokumenta aktualizētā versija pieejama www.latak.gov.lv mājas lapā. LATAK publicēto dokumentu piemērošana ir obligāta LATAK darbiniekiem, iesaistītajiem vērtētājiem un ekspertiem, LATAK akreditētajām atbilstības novērtēšanas institūcijām.

Dokumenta teksts var būt tulkots citās valodās. Latviešu valodas teksts tiek uzskatīts par pamattekstu.

Papildus informācija

Uzziņas par LATAK dokumentiem var saņemt LATAK birojā. Šo dokumentu aizliegts pavairot tālākpārdošanai.

Ievads

Saskaņā ar Vides aizsardzības likumu valsts aģentūra “Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs” (turpmāk tekstā – LATAK) veic vides vadības un audita sistēmas verificētāju (institūciju) (turpmāk tekstā – EMAS vides verificētājs) akreditāciju un uzraudzību. LATAK veic tikai juridisku personu akreditāciju. Ievērojot, ka citās Eiropas Savienības valstīs kā EMAS verificētāji darbojas individuālas personas, LATAK veic šo personu uzraudzību, ja šie EMAS verificētāji veic verificēšanas darbības Latvijas teritorijā.

1. Akreditācijas kritēriji

- Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 9. jūlija Regula (EK) Nr. 765/2008, ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93;
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1221/2009 (2009. gada 25. novembris) par organizāciju brīvprātīgu dalību Kopienas vides vadības un audita sistēmā (EMAS), kā arī par Regulas (EK) Nr. 761/2001 un Komisijas Lēmumu 2001/681/EK un 2006/193/EK atcelšanu (turpmāk - EMAS regula);
- Komisijas Regula (ES) 2018/2026 (2018. gada 19. decembris), ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1221/2009 par organizāciju brīvprātīgu dalību Kopienas vides vadības un audita sistēmā (EMAS) IV pielikumu
- Komisijas Regula (ES) 2017/1505 (2017. gada 28. augusts), ar ko groza I, II un III pielikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1221/2009 par organizāciju brīvprātīgu dalību Kopienas vides vadības un audita sistēmā (EMAS)
- Likums "Par atbilstības novērtēšanu";
- Ministru kabineta 2023. gada 19. decembra noteikumu Nr. 754 “Atbilstības novērtēšanas institūciju novērtēšanas, akreditācijas un uzraudzības noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 754);
- Ministru kabineta 2022. gada 25. oktobra noteikumi Nr. 666 “Valsts aģentūras “Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs” maksas pakalpojumu cenrādis” (turpmāk – Noteikumi Nr. 666);
- LVS EN ISO/IEC 17021-1:2015 “Atbilstības novērtēšana. Prasības institūcijām, kas nodrošina pārvaldības sistēmu auditu un sertifikāciju. 1.daļa: Prasības (ISO/IEC 17021-1:2015)” (turpmāk – Standarts LVS EN ISO/IEC 17021-1);
- LVS EN ISO/IEC 17021-2:2019 “Atbilstības novērtēšana. Prasības institūcijām, kas nodrošina pārvaldības sistēmu auditu un sertifikāciju. 2.daļa: Kompetences prasības vides pārvaldības sistēmu auditēšanai un sertificēšanai (ISO/IEC 17021-2:2016)”;
- IAF MD2:2023 “IAF Mandatory Document for the Transfer of Accredited Certification of Management Systems”;
- IAF MD4:2023 “IAF mandatory document for the use of information and communication technology (ICT) for auditing/assessment purpose”;
- IAF MD5:2023 “Determination of audit time of quality, environmental, and occupational health & safety management systems”;
- IAF MD17:2023 “Witnessing Activities for the Accreditation of Management Systems Certification Bodies”;
- LATAK-D.008 “Akreditācijas procedūras”;
- LATAK-D.011 “Noteikumi par nacionālās akreditācijas zīmes, atsauces uz akreditāciju un EA MLA lietošanu”;

- LATAK-D.019 “LATAK noteikumi tehnisko jomu izvēlei pārvaldības sistēmu sertifikācijas institūciju un vides verificētāju (EMAS) prasmes pārbaudēm (witness)”.

1.1. EMAS vides verificētāju novērtēšanas procesā Latvijas Nacionālajā akreditācijas sistēmā tiek piemērots EMAS Regula, LVS EN ISO/IEC 17021-1 standarts, EMAS Regulas 30. pantā noteiktā Akreditācijas un licencēšanas iestāžu foruma (FALB) vadlīnijas, piemērojamie EA un IAF dokumenti, kā arī citi piemērojamie nacionālie un ES normatīvie akti.

1.2. Īpašie EMAS akreditācijas nosacījumi vides verificētājiem:

EMAS Regulas 20. pantā un 21. pantā ir noteiktas kompetences prasības, pienākumi un darbības nosacījumi vides verificētājiem, kas jāievēro papildus LVS EN ISO/IEC 17021-1 standartā noteiktajiem kritērijiem.

1.3. Ja EMAS verificētājs vēlas darboties trešajās valstīs, viņam ir papildus par to jāinformē akreditācijas institūcija un jāpilda papildu prasības, kas noteiktas EMAS regulas 22. pantā.

2. Akreditācijas sfēras noformējums

LATAK tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv pieejama Pieteikuma veidlapa (F.003), kura ietver arī informāciju par pieteikto akreditācijas sfēru (veidlapas 10. pielikums). Akreditācijas sfēras noformējums satur informāciju par:

- 1. kolonnā: Verificēšanas objekts;
- 2. kolonnā: Tehniskā joma atbilstoši dokumentam IAF ID1;
- 3. kolonna: Piezīmes, tehniskās jomas atbilstoši NACE rev.2.1.

Akreditēto **EMAS vides verificācijas** institūciju akreditācijas apliecības, t.sk., akreditācijas sfēras tiek publicētas LATAK tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv.

3. Iesniedzamie dokumenti

Institūcija **akreditācijas procesa uzsākšanai** iesniedz LATAK veidlapā F.002.EMAS norādītos dokumentus. Informācija pieejama LATAK tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv EMAS vides verificētājiem. Akreditācijai pieteiktā darbības sfēra jānosaka Pieteikumā (Pieteikuma 10. pielikums).

Pēc akreditācijas iegūšanas **uzraudzības procesa nolūkos** EMAS vides verificētājs pirms uzraudzības īstenošanas iesniedz šādas attiecīgi aizpildītas veidlapas un nepieciešamos dokumentus:

- Pieteikums un 10. pielikums (akreditācijas sfēra), ja akreditācijas sfērā veicamas izmaiņas (sfēras sašaurināšana vai paplašināšana);
- Vadības ziņojums par pārskata periodu;
- Attiecīgās verificācijas shēmas dokuments;
- Veiktās izmaiņas pārvaldības sistēmas dokumentācijā (aktuālā pārvaldības sistēmas rokasgrāmata vai aktualizētās tās daļas);
- Verificēšanas institūcijas pārvaldības sistēmas dokumentu saraksts.

Ja EMAS vides verificētājs plāno veikt verificāciju valstīs ārpus Eiropas Savienības, papildus jāiesniedz:

- apliecinājums par kompetenci izvēlētajā valstī tiesiskajās, normatīvajās un administratīvajās prasībās vides jomā;
- informācija par izvēlētajā valstī valodas zināšanu nodrošināšanu;
- apliecinājumu par līgumsaistībām iepriekšminēto prasību nodrošināšanai.

Noslēdzoties akreditācijas ciklam (pieciem gadiem), **atkārtotās novērtēšanas procesa īstenošanai** EMAS vides verificēšanas institūcija, 4 (četrus) mēnešus pirms akreditācijas cikla beigām atkārtotās novērtēšanas procesa uzsākšanai LATAK iesniedz aizpildītu veidlapu - F.003 Pieteikums, t.sk., šīs veidlapas 10. pielikumu (akreditācijas sfēra).

Pirms institūcijas atkārtotās novērtēšanas procesa īstenošanas Institūcija, iesniedz dokumentus kādi tiek pieprasīti pirms uzraudzības vizītes (skatīt iepriekš).

Detalizētāka dokumentu iesniegšanas un izskatīšanas kārtība noteikta LATAK-D.008 dokumentā “Akreditācijas procedūras”, kas pieejams LATAK tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv

4. Akreditācijas procedūra EMAS vides verificētājiem

Atbilstoši Noteikumu Nr. 754 10. punktam, LATAK slēdz līgumu un uzsāk EMAS vides verificēšanas institūcijas novērtēšanas procesu pēc visu nepieciešamo dokumentu saņemšanas.

Pēc visu nepieciešamo dokumentu un samaksas par attiecīgo novērtēšanas procedūru atbilstoši līgumam saņemšanas, LATAK uzsāk Institūcijas novērtēšanas procesu.

Sākotnējā novērtēšanā tiek vērtēta EMAS vides verificēšanas institūcijas atbilstība EMAS regulas, Standarta LVS EN ISO/IEC 17021-1 un piemērojamo starptautisko un Eiropas akreditācijas organizāciju noteikto dokumentu prasībām, institūcijas atrašanās vietā/-ās (klātienē apmeklējums). Institūcijas sākotnējā novērtēšana ietver arī praktiskās darbības novērtēšanu (institūcijas veiktās EMAS verifikācijas demonstrācija).

Pēc institūcijas novērtēšanas tiek pieņemts akreditācijas lēmums atbilstoši Noteikumu Nr. 754 19. punktā un dokumentā LATAK-D.008 “Akreditācijas procedūras” noteiktajai kārtībai.

5. EMAS verificēšanas institūcijas uzraudzības kārtība

Akreditēto EMAS vides verificēšanas institūciju uzraudzības procesam, atbilstoši Noteikumu Nr. 754 12. punktam tiek izstrādāta institūcijas novērtēšanas programma visam akreditācijas ciklam (veidlapa F.057 – praktiskās darbības novērtēšana; veidlapa F.047 – pārvaldības sistēmas novērtēšana). Akreditācijas cikla ietvaros LATAK novērtē institūcijas atbilstību EMAS regulas un Standarta LVS EN ISO/IEC 17021-1 prasībām visā akreditācijas sfērā.

Tāpat akreditācijas cikla ietvaros tiek novērtēta institūcijas praktiskās darbības atbilstība EMAS regulas un Standarta LVS EN ISO/IEC 17021-1 prasībām. Uzraudzības vērtēšanas tiek veikta reizi 12 (divpadsmit) mēnešos. Akreditēto institūciju uzraudzības periodiskums var tikt pagarināts līdz 18 (astoņpadsmit) mēnešiem, balstoties uz veikto riska novērtējumu.

Kārtība kādā tiek pieņemts lēmums par institūcijas uzraudzības rezultātiem noteikts dokumentā LATAK-D.008 “Akreditācijas procedūras”, kas pieejams www.latak.gov.lv.

Ja uzraudzības ietvaros tiek konstatēts, ka EMAS vides verificētāja darbs neatbilst EMAS regulas prasībām, LATAK nosūta uzraudzības ziņojumu attiecīgajam EMAS vides verificētājam, akreditācijas vai licencēšanas iestādei un kompetentajai iestādei, kurā attiecīgā iesaistītā organizācija vēlas saņemt reģistrāciju vai kurā tā ir reģistrēta.

Ja rodas jebkādas turpmākas domstarpības, uzraudzības ziņojumu nosūta Akreditācijas un licencēšanas iestāžu forumam, kas minēts EMAS regulas 30. pantā.

6. Praktiskās darbības novērtēšanas politika

Sākotnējās akreditācijas novērtēšanas procesa ietvaros EMAS vides verificēšanas institūcijai jāspēj nodemonstrēt LATAK novērtēšanas grupai tās veiktās verificēšanas darbības, kuras pieteiktas akreditācijai. LATAK politika praktiskās darbības demonstrācijai noteikta LATAK D.019 dokumentā. LATAK katrai EMAS vides verificēšanas institūcijai izstrādā praktiskās darbības demonstrācijas novērtēšanas plānu (veidlapa F.057), kuras izpilde tiek veikta saskaņā ar IAF MD17 (piemērojot vides pārvaldības sistēmu).

Pēc verificēšanas praktiskās darbības demonstrācijas LATAK izskata vides deklarācijas projektu, verificācijas plānu un verificācijas ziņojumu, ieskaitot verificējamajā organizācijā konstatētās neatbilstības.

Visas uzrādītās neatbilstības akreditācijas novērtēšanas ziņojumā un tā pielikumos tiek attiecinātas uz konkrētiem EMAS Regulas un LVS EN ISO/IEC 17021-1 standarta punktiem.

Ja Latvijas vides verificētājs, kuram jau ir akreditācija darbībām konkrētajā trešajā valstī, plāno veikt verificācijas darbības šīs trešās valsts organizācijā, kura vēlas reģistrēties EMAS reģistrā citā ES dalībvalstī, nevis Latvijā, vides verificētājs, vismaz sešas nedēļas pirms verificācijas darbībām, paziņo informāciju par savu akreditāciju, kā arī verificācijas laiku un vietu gan plānotās reģistrācijas valsts akreditācijas vai licencēšanas institūcijai, gan LATAK. Šādā gadījumā verificācijas darbības uzraudzības trešajā valstī veic LATAK.

Ja ārvalstu akreditēts/licencēts EMAS verificētājs veic verificācijas darbības Latvijas teritorijā, četras nedēļas pirms šādu darbību veikšanas EMAS verificētājam ir jāsniedz informācija LATAK.

Citā ES dalībvalstī akreditēta EMAS vides verificētāja uzraudzības procedūra ir aprakstīta LATAK-D.042 dokumentā.

7. Izmaiņu reģistrs

Versija	Izmaiņu saturs	Datums
6	Aktualizēta atsauce uz ISO/IEC 17021-1	2.11.2017.
7	Dokumenta aktualizācija	05.04.2018
8	Visa dokumenta aktualizācija ievērojot izmaiņas pārvaldības sistēmu akreditācijas shēmā, papildināts ar jauno Komisijas Regulu (ES) 2018/2026	29.05.2026.